

Academia de Științe a Moldovei
Centrul Proiecte Internaționale
Raport de activitate pentru anul 2011

În anul 2011 Centrul Proiecte Internaționale, Academia de Științe a Moldovei (CPI) a continuat realizarea activităților, în special celor ce țin de promovarea și implementarea programelor bilaterale de granturi prevăzute în cadrul Acordurilor de colaborare internațională dintre Academia de Științe a Moldovei și diferite organizații și fonduri internaționale din sfera cercetare-inovare și a celor ce țin de activitatea Punctelor Naționale de Contact și a început implementarea prevederilor Memorandumului de Înțelegere între Uniunea Europeană și Republica Moldova privind asocierea Republicii Moldova la Programul Cadru 7 (PC7) al Comunității Europene pentru cercetare, dezvoltare tehnologică și activități demonstrative (2007-2013) al Uniunii Europene, ratificat de Parlamentul Republicii Moldova la 27 decembrie 2011 (prin Legea nr.279) promulgat prin decretul Președintelui Republicii Moldova nr.483 din 18 ianuarie 2012.

I. Monitorizarea implementării proiectelor bilaterale

Pe parcursul anului 2011 CPI a monitorizat implementarea proiectelor bilaterale lansate în 2009 împreună cu următoarele organizații:

- **Ministerul Educației și Științei al Ucrainei** - 19 proiecte pentru o perioadă de 2 ani. Suma alocată pentru un proiect din partea Republicii Moldova a fost de 50 mii lei anual.
- **Fondul Republican de Cercetări Fundamentale din Belarus**- 20 de proiecte pentru o perioadă de 2 ani. Suma alocată pentru un proiect din partea Republicii Moldova a fost de 75 mii lei anual.
- **Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică din România**- 24 de proiecte pentru o perioadă de 1,5 ani. Suma alocată pentru un proiect din partea Republicii Moldova este de 100 mii lei.

Centrul Proiecte Internaționale a acordat consultanța și asistența necesară în procesul de încheiere a contractelor de finanțare pentru anul curent, a prezentat informația privind proiectele de succes, pentru includerea acestora în Registrul de Stat și a monitorizat implementarea acestor proiecte.

În perioada realizării proiectelor, CPI a coordonat modificările inițiate la bugetele proiectelor cu direcțiile respective ale AȘM. În anul de referință Centrul Proiecte Internaționale a elaborat un chestionar, care a fost difuzat tuturor conducătorilor de proiect și în baza analizei lor a fost perfectată o informație privind gradul de participare a echipelor de proiecte în Programul Cadru 7.

II. Promovarea programelor bilaterale de granturi

Pe parcursul anului de referință au fost anunțate rezultatele concursului **bilateral de proiecte de cercetare lansat în baza Acordului de cooperare dintre Academia de Științe a Moldovei și Consiliul Național de Cercetare din Italia** (perioada realizării proiectelor: 1.01.2011-31.12.2012). Suma alocată pentru acest concurs din partea Republicii Moldova pentru 2011 a fost de 320 mii lei pentru patru proiecte pe următoarele direcții strategice:

Direcția strategică 1. Edificarea statului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene – 1 proiect din Institutul de Istorie Stat și Drept

Direcția strategică 2. Valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltarea durabilă – 2 proiecte din Institutul de Chimie și Institutul de Geologie și Seismologie;

Direcția strategică 5. Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi – 1 proiect din Universitatea Tehnică a Moldovei

Totodată, toate 4 proiecte sunt dimensionate pe cercetări științifice fundamentale și sînt axate spre mobilitate.

În lucrul cercetarilor științifice vor fi antrenați 28 savanți din cele 4 institute din Republica Moldova, dintre care 10 savanți cu vîrsta pînă la 35 ani, ceea ce constituie 36% din numărul total de cercetători.

Fiind axate pe mobilitate, în cadrul acestor proiecte vor fi organizate ateliere de lucru, seminare științifice comune, pe teme specifice cu participarea oamenilor de știință din fiecare țară.

În rezultatul colaborării cercetătorilor din R. Moldova cu partenerii italieni pe parcursul anului 2011 au fost organizate 11 evenimente științifice, au fost realizate 18 publicații comune în reviste naționale și internaționale și elaborate spre publicare -9.

Această colaborare este orientată pentru participarea în continuare la alte programe și proiecte internaționale. În acest sens au fost elaborate și depuse proiecte în cadrul Programului Operational Comun pentru Bazinul Mării Negre, Proiectul „Black Sea Earthquake Safety Net (work)-ESNET, Programul transfrontalier România, Ucraina, R.Moldova, Proiectul „Cross-border System for Earthquakes Alert”.

Se studiază la modul cel mai insistent posibilitatea elaborării și depunerii unui proiect în cadrul Programului european IRSES și la programele ale „Le Institut Méditerranéen de Recherches Avancées”, purtîndu-se discuții cu colegii din Anglia, Ucraina, Rusia, Bulgaria, Germania, Turcia.

Rezultatele concursului în cadrul proiectului BS-ERA.NET

Academia de Științe a Moldovei reprezintă Republica Moldova în consorțiul proiectului BS-ERA.NET sub denumirea *Rețea de cooperare în știință și tehnologie în regiunea Mării Negre*, finanțat de Comisia Europeană în cadrul PC7. Membrii consorțiului și-au propus crearea unui mecanism de susținere și consolidare a colaborării între agențiile și programele ce finanțează cercetarea-inovarea în regiunea extinsă a Mării Negre.

Un prim pas în vederea creării acestui mecanism a fost lansarea unui apel-pilot comun pentru proiecte de cercetare în domeniile *Climă, Mediu și Energie* în conformitate cu prevederile Acordului multilateral, semnat de către organizațiile membre ale consorțiului din România, Germania, Grecia, Italia, Turcia, Azerbaidjan, Ucraina, Georgia, Bulgaria și Armenia. În luna mai a anului de referință la Chișinău a avut loc o ședință a consorțiului proiectului BS-ERA.NET, în cadrul căreia a fost anunțat câștigătorul din partea Republicii Moldova. Proiectul prezentat de Institutul de Ecologie și Geografie al AȘM (conducător de proiect dr.Vasile Stegărescu). Proiectul va derula pentru o perioadă de la 18 pînă la 36 de luni. Finanțarea acestora va fi asigurată prin încheierea unui contract la nivel național.

Proiectul bilateral moldo-român „Proiectul suport pentru dezvoltarea unui exercițiu de foresight în Republica Moldova - FOR-MOLDOVA” se înscrie în șirul de acțiuni întreprinse de AȘM în vederea elaborării unei viziuni de ansamblu privind dezvoltarea sferei de cercetare-inovare în țara noastră (*Știința în beneficiul societății*), dar și în cadrul activităților asocierii Republicii Moldova de la 1 ianuarie 2012 la Programul Cadru 7 al UE pentru știință și dezvoltare tehnologică.

Proiectul *FOR-MOLDOVA*, prezentat de Institutul de Economie, Finanțe și Statistică (director Alexandru Stratan), și-a propus drept scop crearea suportului metodologic necesar pentru realizarea în țara noastră a unei cercetări prospective (foresight), în rezultatul căreia va

fi elaborată Strategia de dezvoltare a sferei de cercetare–inovare pe termen mediu și lung. La finalul cercetării va fi elaborată și publicată lucrarea cu titlul: „*Pregătirea exercițiului național de Foresight din Republica Moldova*”, ce va fi diseminată în mediile politice, academice, economice și sociale din țară.

În acest context au fost organizate un șir de seminare și ateliere de lucru cu participarea reprezentanților unui grup de experți români. A fost elaborat proiectul Strategiei de dezvoltare a științei și inovării în Republica Moldova până în 2020, care a fost prezentat publicului larg și pus în dezbatere publică pentru perfectarea unui document ce va insera cele mai bune idei, venite din partea comunității științifice.

Rezultatele cercetării vor permite precizarea modelului de gestionare a științei autohtone în baza unei expertize obiective și nu a unor planuri voluntariste ce se vehiculează în prezent.

III. Organizarea conferințelor tematice în format video

Centrul Proiecte Internaționale a realizat și conferințe individuale cu structurile administratoare ale programului PC7 orientate pentru comunitatea științifică a Republicii Moldova. Scopul acestor conferințe a constat în consultarea direcțiilor de relații internaționale ale institutelor de cercetări științifice în domeniul selecției direcțiilor prioritare de cercetare, care pot beneficia de granturi în cadrul proiectelor PC7 și aspectele cheie ce trebuie considerate în procesul de inițiere a unui proiect de grant. Au fost organizate și conferințe organizatorice cu partenerii din proiectele bilaterale ale Academiei de Științe.

Apreciind rolul pozitiv al conferințelor organizate pentru soluționarea rapidă a problemelor de consultare, intenționăm pentru viitor să creștem eficiența folosirii tehnologiilor IT pentru procesele de administrare și management a proiectelor internaționale.

În anul 2011 Centrul Proiecte Internaționale a continuat promovarea folosirii tehnologiilor video pentru realizarea conferințelor internaționale cu aspect educațional și consultativ. Începând cu luna septembrie CPI a trecut la un nivel avansat de organizare a videoconferințelor pe apelurile deschise în cadrul Programului Cadru 7, cu participarea experților europeni în domeniul dat, precum și cu participarea responsabililor de relații internaționale din instituțiile de cercetare și cele de învățământ superior, a tinerilor cercetători, dar și a celor cu experiență.

Aceste videoconferințe au fost organizate la AȘM cu participarea a peste 170 de persoane. Desemenea în septembrie a fost organizată o conferință cu participarea dlui Martin Penny, reprezentantul Comisiei Europene. La acest eveniment au participat aproape 350 de persoane. În luna noiembrie au fost organizate 2 videoconferințe privind apelurile deschise în Cadrul Programului 7, cu participarea experților Comisiei Europene. La aceste evenimente au participat responsabilii de relații internaționale, Punctele Naționale de Contact, cercetători care au deja în derulare proiecte la PC7, dar și tineri cercetători, care au prezentat un interes față de aceste evenimente, în total 200 de persoane. Moderatorii a acestor videoconferințe au fost Centrul Proiecte Internaționale și Punctele Naționale de Contact, în dependență de tematica discutată.

De menționat faptul, că în rezultatul diversificării organizării evenimentelor privind diseminarea informației despre PC7 a crescut interesul față de apelurile deschise în cadrul Programului 7, precum și consultările on-line oferite de către Punctele Naționale de Contact.

Au fost realizate patru conferințe tematice în parteneriat cu rețeaua Băncii Mondiale ”Global Development Learning Network” (GDLN), beneficiari ale cărora au fost prioritar Ministerul Finanțelor al RM, Banca Națională a Republicii Moldova și Academia de Studii Economice. Subiectul principal abordat în cadrul conferințelor a fost studierea standardelor de raportare financiară internațională, discutarea mecanismelor lor de adoptare și evaluarea problemelor întâmpinate pe parcurs. Evenimentele au fost realizate concomitent pentru următoarele țări: Albania, Austria, Bosnia și Herțegovina, Croația, Kosovo, Macedonia, Marea Britanie, Muntenegru și Serbia.

IV. Monitorizarea activității rețelei Punctelor Naționale de Contact

În atenția CPI pe parcursul anului de referință a fost și activitatea rețelei Punctelor Naționale de Contact (PNC), recunoscută la nivel european, ca fiind sistemul principal de informare, comunicare și sprijin la PC7.

Conform Hotărârii nr.135 din 21 iulie 2011 a Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică, Centrul Proiecte Internaționale a fost delegat în calitate de instituție-gază a Punctelor Naționale de Contact și i-a fost atribuită funcția de coordonare și de gestionare a mijloacelor financiare alocate pentru activitatea rețelei de NCP a Programului Cadru 7 pentru cercetare și dezvoltare tehnologică și activități demonstrative (2007-2013) al Uniunii Europene.

CPI a elaborat direcțiile de activitate a rețelei NCP, care sînt direcționate spre : activități de informare, activități de asistare, activități de perfecționare a cunoștințelor și abilităților și monitorizarea activităților rețelei NCP (prezentarea rapoartelor, asistența și participarea la seminarele de diseminare a informației în instituțiile de cercetare și cele de învățămînt superior).

La CPI au fost organizate lunar ședințe de lucru cu NCP pentru a trasa activitatea pe perioada respectivă. Fiecare NCP a prezentat lunar graficul de diseminare a informației privind programul PC7 și apelurile deschise în cadrul lui. O atenție deosebită a CPI a fost direcționată spre lărgirea spectrului de participanți la zilele de informare în teritoriu. Din aceste considerente la nivel național CPI de comun acord cu NCP, au organizat în luna septembrie a anului de referință un seminar de informare cu apelurile deschise în cadrul PC7, la BĂLȚI, unde au participat peste 145 de persoane. În octombrie au fost organizate seminare de informare la Comrat, la care au participat peste 65 persoane, Cahul, la care au participat peste 45 de persoane.

Un factor important în activitatea Punctelor Naționale de Contact este acordarea de consultanță grupelor de cercetători din instituțiile de cercetare și cele de învățămînt superior la perfectarea proiectelor în cadrul Programului Cadru 7, dar și a diferitor fonduri internaționale. Punctele Naționale de Contact au acordat consultări pentru înaintarea proiectelor la peste 60 de grupe de cercetători.

Spre exemplu: Elena Zamșa, NCP în domeniul ICT a înaintat 3 proiecte: Era-WIDE; ERA- WIDE CNMS Researchers Night 2012.

Punctele Naționale de Contact plasează toată informația necesară pe domenii pe site-ul www.fp7.asm.md.

În afară de cele expuse mai sus, Punctele Naționale de Contact participă la diferite seminare internaționale, cheltuielile la acest capitol nu sînt suportate de CPI, dar de organizația-gază care îi invită la aceste evenimente.

Pe parcursul anului, reprezentanții NCP au organizat diferite evenimente cu participarea oamenilor de știință din diferite domenii, inclusiv și din instituțiile de cercetare și cele de învățămînt, și din alte regiuni ale țării.

În calitate de organizație-gază a NCP pentru mobilitate (programul specific OAMENI sau acțiunile Marie Curie ale PC7), CPI acordă sprijinul necesar în realizarea sarcinilor și atribuțiilor NCP respectiv. Astfel, CPI a contribuit la organizarea zilelor de informare, a seminarelor, meselor rotunde și a atelierilor de lucru, la publicarea multiplelor materiale privind acțiunile Marie Curie pentru diseminare în mediul academic inclusiv alte medii ce au tangență cu sectorul cercetare-inovare.

În scopul diseminării informației despre oportunitățile de cercetare și mobilitate a cercetătorilor oferite de PC7, în anul de referință au fost organizate cîteva mese rotunde pe domenii și o zi de informare pentru conducătorii și membrii proiectelor bilaterale Belarusia, Romania, Ucraina (în total 63 de proiecte), în cadrul cărora au fost abordate chestiuni privind scrierea propunerilor de proiecte și aspectele legale și financiare ale acestor prouneri. Aceștia

au o probabilitate înaltă de inițiere a proiectelor la PC7, datorită relațiilor de colaborare existente cu partenerii europeni.

Pe parcursul anului 2011 au fost organizate peste 130 de zile de informare în instituțiile de cercetare și cele de învățământ superior. Au fost acordate consultanță la peste 160 de cercetători.

Pentru acumularea experienței și a schimbului de informații, CPI a organizat pentru NCP în 2011 două deplasări peste hotare și anume:

- în luna octombrie 2011 la Oficiul ROST ROMÂNIA cu sediul la Bruxelles, Belgia;
- în decembrie 2011 la Institutul de Chimie Macromoleculară „Petru Poni”, Iași, România. În această deplasare la Iași au fost și reprezentanții direcțiilor integrare europeană și cooperare internațională, juridică, politică economică și finanțe, politici, management și monitorizare în sfera științei și inovării, ale Academiei de Științe a Moldovei, precum și a Ministerului de Finanțe. În rezultatul acestei deplasări a fost elaborat un proiect de hotărâre de Guvern privind salariile cercetătorilor în proiectele PC7 și acoperirea cheltuielilor privind diurna și cazarea.

În vederea promovării PC7, CPI în comun acord cu Departamentul Integrare Europeană și Cooperare Internațională (DIECI) al AȘM și membrii rețelei NCP în decembrie 2011 au invitat de la Institutul de Chimie Macromoleculară „Petru Poni” din Iași, România, directorul dl prof. Bogdan Simionescu cu o echipă de specialiști, care prin prezentările și experiența lor de participare în Programul Cadru 7, au demonstrat eficacitatea scrierii proiectelor și înaintarea acestora la diferite concursuri. La acest eveniment au participat peste 400 de persoane. Toate materialele de la aceste conferințe și seminare sînt plasate pe site-ul relații internaționale al AȘM și sînt accesibile pentru toți cercetătorii.

V. Dezvoltarea colaborării cu Diaspora Științifică

O altă activitate a CIP realizată în comun cu DIECI cu susținerea nemijlocită a Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM), este proiectul sub denumirea „*Revenirea temporară a oamenilor de știință moldoveni expatriați*”. În cadrul proiectului vor fi susținuți în bază de concurs --- cercetători-membri ai Diasporei Științifice a Moldovei, care vor dori să revină în Moldova pentru o vizită de 7-11 zile, cu scopul de a realiza activități de cercetare la una din universitățile academice, sau instituțiile de cercetare-dezvoltare din Moldova.

În anul de referință au fost susținuți financiar, de către OIM 29 membri ai diasporei științifice, care au vizitat următoarele instituții din Moldova: Institutul de Fizică Aplicată, Universitatea de Stat din Moldova, Institutul de Microbiologie și Biotehnologie, Universitatea Academiei de Științe a Moldovei, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”. În urma acestor vizite au fost semnate acorduri de cooperare științifică, au fost discutate posibilități de participare în programe internaționale inclusiv PC7, de elaborare și editare a publicațiilor științifice comune, de participare în evenimente științifice locale și peste hotare. Totodată, a fost discutată implicarea membrilor diasporei în procesul educațional prin susținerea unor cursuri de lecții sau prelegeri.

Adițional la această activitate DIECI în comun cu CIP implementează un alt proiect de cercetare „*Conectarea diasporei științifice a Republicii Moldova la dezvoltarea științifică și economică a țării de origine*”, dezvoltat în comun cu Școala Politehnica Federală din Lausanne (EPFL), demarat la 1 ianuarie 2010 în cadrul programului SCOPES.

Astfel, pe parcursul anului 2010 echipa moldo-elvețiană a studiat experiența altor state în domeniul de referință, a cartografiat politicile naționale ce vizează migrația înalt calificată din Republica Moldova, din regiune și din UE, a elaborat și lansat instrumentele de investigație sociologică și a stabilit contacte cu experți notorii din regiune, care și-au exprimat dorința de a asista AȘM pe tot parcursul cercetării etc. Începînd cu 1 decembrie 2010 a debutat investigația sociologică de teren, care va pune în evidență atât viziunea membrilor diasporei științifice, a

colegilor lor din Moldova, cât și a experților naționali și internaționali în domeniul migrației referitor la cele mai eficiente căi de intensificare a colaborării reciproce, pentru contribuirea la dezvoltarea țării de origine. Menționăm, că rezultatele cercetării vor constitui baza unui studiu complex ce va propune recomandări specifice autorităților Republicii Moldova, autorităților țărilor gazdă, savanților moldoveni, organizațiilor internaționale în privința optimizării colaborării dintre diaspora științifică și țara de origine.

Dr. Lidia Romanciuc,
Director, Centrul Proiecte Internaționale, ASM